

Sanat Felsefesi — Deneme

KPSS AI Coach · 21.10.2026 · 10 soru

Bir kavramın anlamını kavramak için onun hem dilsel kökenine hem de felsefe tarihindeki kullanımına bakılabilir. Yunancada duyum ve duyularla algılananı anlatan bir sözcük, bu alanın temel terimlerinden birinin kökenini oluşturur. Bu terimi bugünkü anlam çerçevesiyle kullanan düşünür olarak Baumgarten anılır. Platon ise asıl değeri duyusal nesnelerde değil, onların dayandığı ideal düzende görür.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Estetik sözcüğü, köken bakımından Yunanca “aisthesis” sözcüğüne dayanır.
- B) Estetik sözcüğü, köken bakımından Platon’un ideal güzellik anlayışına dayanır.
- C) Estetik sözcüğü, Baumgarten tarafından ilk kez doğadaki güzelliği açıklamak için oluşturulmuştur.
- D) Sanat felsefesi, doğadaki ve sanattaki güzeli aynı ölçüde inceler.
- E) Platon’a göre doğadaki güzel, ideal güzelliğin asıl kaynağını oluşturur.

Platon, doğada karşılaşılan güzel nesneleri temel güzelliğin kendisi saymaz. Baumgarten ise duyum ve güzellik alanını adlandıran kavramı günümüzdeki anlamıyla kullanan filozof olarak anılır.

2. Buna göre Platon ile Baumgarten'ın yaklaşımları birlikte düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Her iki filozof da güzelliği yalnızca sanat eserleriyle sınırlandırmıştır.
- B) Güzellik düşüncesi hem metafizik hem duyusal bir bağlamda ele alınmıştır.
- C) Duyusal güzellik düşüncesi Platon'un ideal güzellik anlayışını oluşturmuştur.
- D) Platon estetik kavramını günümüzdeki anlamıyla kullanan filozoftur.
- E) Baumgarten doğadaki güzeli ideal güzelliğin kopyası saymıştır.

Estetik sözcüğü, duyularla algılanabilen şeyler ve duyum bilimiyle ilişkilendirilir. Sanat felsefesi ise güzelliğin bütün alanlarını aynı kapsamda ele almaz; çalışma alanını sanatla sınırlı tutar. Bu ayrım, estetik ile sanat felsefesinin birbirinin tam karşılığı olmadığını gösterir.

3. Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat felsefesi, duyularla algılanabilen her varlığı inceler.
- B) Estetik, yalnızca sanat eserlerindeki güzelliği konu edinir.
- C) Estetik ile sanat felsefesi aynı inceleme alanına sahiptir.
- D) Sanat felsefesi, estetiğin sanat güzelliğine odaklanan özel alanıdır.
- E) Sanat felsefesi, estetik kavramının Yunanca kökenini oluşturur.

Bir kavram, duyularla algılanabilen ve duyumla ilgili anlamlarıyla açıklanır. Bu kavramın kökeni Yunancadır ve estetik çalışmalarının adlandırılmasında kullanılır.

4. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi sözü edilen kavramın kökenidir?

- A) techne
- B) poiesis
- C) idea
- D) mimesis
- E) aisthesis

Baumgarten adı, estetik kavramının günümüzdeki kullanım biçimiyle ilişkilendirilir. Kavramın duyularla algılanabilen ve duyumla ilgili anlamları, bu adlandırmanın yalnızca sanat eserlerine gönderme yapmadığını düşündürür.

5. Buna göre Baumgarten'ın estetik anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Duyusal algı, Baumgarten'ın adlandırdığı kavramın dışında kalır.
- B) Estetik kavramının anlam alanını duyusal algı oluşturur.
- C) Estetik kavramı yalnızca sanat eserlerini açıklamak için kullanılır.
- D) Baumgarten doğadaki güzeli ideal güzelliğin kopyası sayar.
- E) Estetik kavramı Platon tarafından günümüzdeki anlamına kavuşturulmuştur.

Bir felsefe dersinde estetik ile sanat felsefesi karşılaştırılır. Öğretmen, ikinci alanın güzelliğin hangi bölümüne yöneldiğini özellikle vurgular.

6. Bu parçaya göre öğretmenin vurguladığı inceleme alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) idealardaki güzellik
- B) duyularla algılanan varlıklar
- C) doğadaki güzellik
- D) sanat alanındaki güzellik
- E) güzelliğin bütün biçimleri

7. Aşağıdaki yargılardan hangileri sanat felsefesi ve estetikle ilgili doğru bilgiler içermektedir? I.

Estetik yalnızca sanat alanındaki güzelliği inceler. II. Platon için asıl olan doğadaki güzeldir. III. Estetik sözcüğünün kökeni Yunanca “aisthesis”tir.

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

Sanatçı, düşüncesini izleyiciye aktarırken yalnızca bir konu seçmez; bu konuyu belirli bir düzenleme içinde görünür veya işitilir hâle getirir. Böylece anlatılmak istenen, eserin kuruluş biçimiyle birlikte ortaya çıkar. Sanatın açıklanmasında önemli olan, bu anlatım amacının nasıl yapılandırıldığını kavramaktır.

8. Bu parçada sanatla ilgili asıl vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat felsefesi, duyularla algılanabilen her varlığı konu edinir.
- B) Sanat, ideal güzelliğin doğadaki kopyasını açıklayan düşüncedir.
- C) Sanat, doğadaki güzelliğin bütün biçimlerini inceleyen etkinliktir.
- D) Sanat, anlatım amacının düzenlenmiş bir biçim aracılığıyla gerçekleştirilmesidir.
- E) Sanat, sanatçının kullandığı araçtan bağımsız olarak oluşan bir anlatımdır.

9. Yunanca kökenli olan, “duyularla algılanabilen, duyum, duyum bilimi” anlamlarını taşıyan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) poiesis
- B) aisthesis
- C) mimesis
- D) eidos
- E) katharsis

Bir sanat yapıtını değerlendiren kişi, önce yapıtın hangi amaçla oluşturulduğunu ve bu amacın nasıl görünür hâle getirildiğini düşünür. Aynı kişi, güzelliğin yalnız yapıtlarla sınırlanamayacağını da göz önünde bulundurur. Platon'un açıklamasında ise doğadaki güzel, daha temel bir güzelliğin yansıması olarak değerlendirilir.

10. Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

- A) Güzellik, sanat yapıtlarının dışında da ele alınabilir.
- B) Sanat yapıtı, sanatçının anlatım amacının biçimlendirilmesiyle ilişkilendirilebilir.
- C) Sanat felsefesi, estetik alanının bütün biçimlerini kapsar.
- D) Platon'un açıklamasında doğadaki güzellik ikincil bir konumdadır.
- E) Platon, doğadaki güzeli temel güzelliğin yansıması kabul eder.

Cevap Anahtarı

1. A

2. B

3. D

4. E

5. B

6. D

7. C

8. D

9. B

10. C

Çözümler

1. Parçada duyum ve duyularla algılananı anlatan Yunanca sözcüğün söz konusu terimin kökenini oluşturduğu belirtilmektedir. Bu bilgi, terimin kökeninin “aisthesis” olduğunu bildiren A seçeneğini destekler. E, Platon’un görüşünü tersine çevirir; D ise sanat felsefesinin kapsamını doğadaki güzelliği de içerecek biçimde genişletir.
2. Platon güzelliği idealara, Baumgarten ise duyum alanını adlandıran kavrama bağlar; bu nedenle iki farklı bağlam görülür. C nedenselliği tersine çevirir, E Baumgarten'a Platon'un görüşünü yükler, D filozofları karıştırır, A ise ortak ve yalnız sanatla sınırlı bir görüşü desteklemez.
3. Parça, estetiğin daha geniş güzellik alanıyla, sanat felsefesinin ise sanat güzelliğiyle ilgili olduğunu belirtir. B estetiği daraltır, E köken ile inceleme alanını karıştırır, C iki alanı özdeşleştirir, A sanat felsefesinin kapsamını genişletir.
4. Parçada duyumla ilişkili kavramın Yunanca kökeni sorulmaktadır; doğru köken Etir. D, A, C ve B sanat ve felsefe terminolojisindeki yakın kavramlardır ancak verilen köken değildir.
5. Baumgarten adı kavramın günümüzdeki kullanımıyla, kavramın anlamı da duyusal algıyla ilişkilidir; bu nedenle B ulaşılabilir. C kapsamı daraltır, D Platon'un görüşünü Baumgarten'a aktarır, E filozofları karıştırır, A ise metindeki anlamı tersine çevirir.
6. Sanat felsefesinin yöneldiği alan Ddir. C doğa güzelliğini, E estetiğin daha geniş kapsamını, B duyum alanını, A ise Platon'un ideal güzellik anlayışını belirtir.
7. I. yargı, sanat felsefesinin kapsamını estetiğe aktardığı için; II. yargı ise Platon'un doğa güzelliğine verdiği konumu ters çevirdiği için yanlıştır. III. yargı, sözcüğün Yunanca kökenini doğru verir.
8. Parça, sanatçının anlatım amacının belirli bir kuruluş biçimi içinde gerçekleştirilmesini öne çıkarır. C estetiğin kapsamını, B Platon'un güzellik anlayışını, A sanat felsefesinin alanını anlatır; E ise biçimlendirmenin önemini parçada belirtilenin tersine dışlar.
9. B, Yunanca kökeni ve duyumla ilgili anlamları verilen kavramdır. C ise sanatın gerçekliği yansıtmassını anlatan başka bir kavramdır.
10. Parça sanat yapıtının biçimlendirilmiş anlatım amacıyla ilişkisini, güzelliğin daha geniş alanını ve Platon'un doğa güzelliği görüşünü destekler. Ancak sanat felsefesinin estetik alanının tüm biçimlerini kapsadığı sonucu çıkarılamaz; bu, estetik ile sanat felsefesinin kapsamını karıştırır.